

А. Адлер зазначає, що ми повинні розглянути одне заперечення, яке напевно вже спало на думку багатьом читачам. Твердження про те, що стиль поведінки індивідуума залишається незмінним протягом усього його життя, виявляється для багатьох незрозумілим. Але з плином часу, скажуть вони, індивід накопичує досвід, який неминує змінює його життєві установки. Що ж, слід пам'ятати: будь-який факт цього досвіду можна тлумачити по-різному і неможливо знайти двох людей, які зробили б однакове міркування з однієї події. Саме тому ми не завжди робимо з отриманого досвіду уроків [1, с. 9].

Дійсно, ми вчимося уникати одних труднощів і виробляємо філософське ставлення до інших, але характер нашої поведінки від цього, як правило, не змінюється. Надалі ми побачимо, що людська особистість використовує весь свій життєвий досвід з однією метою. При найближчому розгляді виявляється, що цей досвід повинен збігатися з її стилем життя, укладатися в мозаїку її життєвих установок. [1, с. 10].

Все це робота першого етапу з клієнтом "Збір інформації". Доведення до усвідомлення стилю життя клієнта відбувається на другому етапі "Інсайт".

Повертаючись до практичного випадку з клієнтом, який ми розглянули, на етапі "Переорієнтація" розробляється план за яким клієнт буде спрямовувати свої думки та дії на здійснення своїх бажань, а не задовольняти інших та догоджати їм.

На етапі "Перенавчання" з клієнтом проводиться наступна робота:

1) фокусування на ситуації (з метою усвідомлення безглуздя проведення ритуалів, в подальшому керування своєю поведінкою);

2) логічна аргументація поведінки з точки зору нової приватної логіки "Я – цінність";

3) директивні вправи на підвищення самооцінки;

4) раціональне навіювання (з боку психолога) впевненості в собі;

5) спостереження позитивної динаміки у відношенні до себе, до інших та до діяльності;

6) побудова нових цілей життя, що засновані на бажаннях клієнта;

7) визначення ресурсів клієнта для здійснення цілей, фокусуючи увагу на можливостях, про які він й не підозрював;

8) активна психологічна підтримка змін, що відбуваються з клієнтом, їх обговорення.

Висновки. Особливого значення в поясненні поведінки людини за А. Адлером є остаточна мета, яка підкоряє собі всі психічні прояви особистості, формує стиль життя, програмує специфіку її соціальної взаємодії. Ми розглянули в статті принципи індивідуальної психології, умови формування стилю життя. На конкретному випадку практичного характеру розглянули як з універсального прагнення до досконалості, успіху у клієнта сформувався стиль життя "задовольняти інших". Досягнення остаточної мети клієнта – задовольняти рідних, а саме бути охайною та берегти їхнє здоров'я. У статті розроблений план психотерапевтичних дій для подолання відхилень у поведінці клієнта з обсесивно-компульсивним синдромом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Адлер А. Наука о характерах / Альфред Адлер // Понять природу человека. – М. : Академический проект. – 2014. – 254 с.

Стаття надійшла до редколегії 08.11.16

Емишянц Ольга, канд. психол. наук, доц.,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ СТИЛЯ ЖИЗНИ ЛИЧНОСТИ

В статье рассматривается образ жизни, как основы человеческой психики, который формируется в детстве. Стиль жизни – это принятая человеком концепция жизни, кристаллический паттерн поведения, влияет на все сферы жизни человека, основная жизненная цель человека и его нельзя рассматривать отдельно. Психические явления следует рассматривать как части единого целого. По А. Адлеру, склонности, которые мы наблюдаем у взрослого, фактически являются непосредственной проекцией пережитого им в детстве. Связь между опытом, впечатлениями, социальными установками детских лет и более поздними психическими явлениями рассмотрен на примере клиента с обсессивно-компульсивным синдромом.

Ключевые слова: психологическое консультирование, основная жизненная цель, стиль жизни, обсессивно-компульсивный синдром.

Emishyants Olga, PhD. Assoc. Prof.,
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

PSYCHOLOGICAL PROBLEMS OF PERSONALITY'S LIFESTYLE

This article discusses lifestyle as the basis of the human psyche, which is formed in childhood. Lifestyle – a concept adopted human life, crystallized pattern of behavior that affects all areas of human life, the main purpose of human life and cannot be considered separately. Mental phenomena should be seen as parts of a whole. According to A. Adler, tendency that we see in adults is actually a direct projection of experiencing him in childhood. Communication between experiences, impressions, social attitudes childhood and later mental phenomena seen the example of a client with obsessive-compulsive syndrome.

Keywords: psychological consultation, the main purpose of life, lifestyle, obsessive-compulsive syndrome.

УДК: 378.147.001.36:330

Алла Загородня, канд. пед. наук, доц.
Міжнародна академія управління персоналом, Київ

ПРОБЛЕМА ПІДГОТОВКИ ЕКОНОМІСТІВ У НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ТЕОРІЇ

У статті аналізуються проблеми професійної підготовки фахівців економічної галузі що відображені у педагогічній теорії. Розкрито сутність та особливості проблема професійної підготовки фахівців економічної галузі, що досліджується в різних аспектах у контексті вивчення історії організації і сутності навчально-виховного процесу в закладах усіх рівнів і типів саме економічного спрямування. Проаналізовано науково-теоретичні джерела, які свідчать про різні напрями, міжгалузеву спрямованість та всебічність вікового контингенту досліджуваних з проблеми формування фахівців економічного профілю. Розглянуто професійну спрямованість навчання майбутніх економістів на основі різних моделей професійної підготовки фахівців економічної галузі у вищих навчальних закладах України.

Ключові слова: інноваційна культура, професійна компетентність майбутніх економістів, розвиток економічної освіти, професійна підготовка, складова економічної підготовки студентів.

Зміст вищої освіти визначається соціальним замовленням, отже відповідно до змін, яких зазнає сучасне суспільство, має бути переглянуто основоположні принципи, цінності, моделі, зокрема і в сфері вищої економічної освіти, що потребує, перш за все, соціально-філософського обґрунтування. Фахівці з вищою економічною освітою відіграють у сучасному суспільстві особливу роль. Саме вони покликані здійснювати інновації в економічній сфері, які, зрештою, перетворюють і весь устрій нашого життя в цілому. Підготовка фахівців економічної галузі здійснюється через стандарти вищої економічної освіти як державного, так і регіонального відображення. У всіх вишах впроваджуються європейські стандарти економічної освіти, що знаходять своє відображення через норми в освіті, техніці і науці. Вищі навчальні заклади України беруть участь в програмах обміну: студенти можуть їхати на навчання, практику, стажування у вищі навчальні заклади інших країн на умовах укладених угод про співпрацю між конкретними освітніми установами, а також отримувати дипломи подвійних спеціальностей.

Зміст професійної підготовки фахівців економічної галузі реалізується через навчально-програмну документацію (навчальні плани, навчальні програми, навчально-методичне забезпечення) та базується на певних принципах професійної підготовки фахівців: зв'язку змісту і методів навчання з національною культурою і традиціями; гуманітаризації, науковості, систематичності, наступності, свідомості й активності, наочності, доступності; інформаційності та інформатизації індивідуалізації процесу навчання; фундаменталізації. Визначено, що формування змісту професійної підготовки фахівців економічної галузі досить часто відбувається гіперболізація ролі або змістовного, або формально-логічного підходів у визначенні змісту професійної підготовки у будь-якій соціально-педагогічній системі.

Особливості підготовки фахівців професійно-економічної освіти зумовлюються вимогами до її кінцевого результату – формування гармонійної, різнобічно розвиненої особистості, для якої професійні знання, вміння, навички й їх постійне оновлення становлять основу самореалізації в економічній сфері суспільства. Професійна підготовка сучасних фахівців економічної галузі передбачає розуміння ними закономірностей формування та розвитку відтворювальних процесів на макро- та мікрорівнях, у взаємозв'язку з розвитком політичних, культурних та інших суспільних процесів. Зміст освіти закріплено державними документами: освітніми стандартами, навчальними планами, навчальними програмами, які й реалізують основні його положення.

Проблема професійної підготовки фахівців різних галузей, в тому числі й економічної, є темою дослідження багатьох як зарубіжних, так і вітчизняних науковців.

Проблема професійної підготовки фахівців економічної галузі досліджується в різних аспектах. Так, заординовано теми та здійснюються дослідження докторських дисертацій у контексті вивчення історії організації і сутності навчально-виховного процесу в закладах усіх рівнів і типів саме економічного спрямування:

- розвиток економічної освіти дітей та дорослих на західноукраїнських землях (XIX – перша пол. XX ст.) – З. В. Гіптерс;
- розвиток системи економічної освіти в Україні (друга пол. XIX–XX ст.) – Л. А. Медвідь;
- професійна підготовка фахівців з економічної кібернетики в Україні (друга пол. XX – поч. XXI ст.) – О. Г. Смілянець.

Аналіз науково-теоретичних джерел свідчить про різні напрями, міжгалузеву спрямованість та всебічність вікового контингенту досліджуваних. Упродовж тривалого часу здійснювалися докторські та кандидатські

дисертаційні дослідження з проблеми формування фахівців економічного профілю. Проаналізуємо їх.

Н. М. Самарук досліджувала професійну спрямованість навчання математичних дисциплін майбутніх економістів на основі міжпредметних зв'язків. Обґрунтовано модель професійно спрямованого навчання математичних дисциплін майбутніх економістів на основі міжпредметних зв'язків, основними компонентами якої є: цільовий (завдання професійної підготовки), змістовий (принципи професійної підготовки, навчальні дисципліни, що забезпечують математичну та фахову освіту, форми, методи та засоби навчання); інтеграційний (складові математичної підготовленості на основі міжпредметних зв'язків, інтегровані економіко-математичні знання, навички та вміння майбутніх економістів) [1, с. 4]. Об'єднуючим фактором моделі є мета підготовки, тому всі елементи моделі взаємопов'язані.

Обґрунтовано педагогічні умови, що забезпечують професійну спрямованість навчання математичних дисциплін на основі міжпредметних зв'язків: реалізація принципу міжпредметності (вмісті навчальних програм з математичних дисциплін (зміст навчальних програм з математичних дисциплін передбачав два компоненти: нормативний і додатковий); удосконалення методики проведення навчальних занять (моделювання проблемних ситуацій економічного змісту, включення в лекцію розв'язання прикладних задач, економічна інтерпретація певних математичних понять), забезпечення міжпредметної спрямованості самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів (включення в індивідуальні та домашні завдання задач економічного змісту, написання наукових рефератів на економічну тематику), інтеграція математичних та економічних дисциплін засобами інформаційних технологій (розробка математичних задач економічного змісту, які можна розв'язати комп'ютерними засобами, впровадження в навчальний процес лабораторних та бінарних занять з математичних дисциплін) [1, с. 15].

Л. Л. Філіппова вивчала педагогічні умови формування інформаційної культури майбутніх фахівців економічного профілю, під педагогічними умовами розуміє таку їх взаємопов'язану сукупність, необхідну для створення цілеспрямованого освітнього процесу з використанням педагогічного забезпечення, розробленого сучасними засобами інформаційних технологій [2, с. 16].

Н. М. Болюбаш досліджувала особливості формування професійної компетентності майбутніх економістів засобами мережевих технологій [3]. Автором теоретично обґрунтовано та розроблено модель формування професійної компетентності майбутніх економістів засобами мережевих технологій при вивченні дисциплін комп'ютерного циклу, що містить блоки: цільовий, змістовний, психологічний, організаційний і результативний. Реалізація запропонованої моделі базується на розміщеному в інформаційному середовищі Moodle навчально-методичному комплексі, до складу якого входять дистанційні курси для вивчення дисциплін комп'ютерного циклу [3, с. 15].

Педагогічні основи професійної адаптації студентів-економістів засобами новітніх інформаційних технологій досліджувала Л. Л. Петльована [4]. До педагогічних основ професійної адаптації дослідницею віднесено: педагогічні умови та підходи, компоненти, критерії, виробничі функції економіста та їх інформаційну культуру, засоби інформаційних технологій. Для реалізації педагогічних основ створена модель, складниками якої є: замовлення суспільства (фахівець, що досконало володіє знаннями економічних дисциплін, добре оперує новітніми комп'ютерними технологіями, а також володіє професійною іншомовною комунікативною компетенці-

єю); директивні документи; уміння та навички, які визначаються ОКХ; професійні якості випускника (фахівця з економіки підприємства підготовлений виконувати аналітичну, планову, організаційну, обліково-статистичну, контрольну та інформаційну функції); педагогічні умови, компоненти процесу професійної адаптації (мотиваційно-ціннісний, професійний (знаннявий), інтеграційний, інформаційний); етапи професійної адаптації, критерії готовності до професійної адаптації (цільовий, спеціальна підготовка, іншомовна компетентність, комп'ютерна грамотність), види інформаційної культури (загальна та документальна) [4, с. 8].

Т. І. Красікова у процесі дослідження визначила особливості організації навчального процесу у коледжі економічного профілю, як-то: здійснюється ступенева підготовка фахівців за двома освітньо-кваліфікаційними рівнями; підготовка фахівців-бакалаврів відбувається в організаційних умовах, що визначені для технікуму (основні навчальні структурні підрозділи, науковий рівень викладацького складу, норми часу для розрахунку і обліку навчальної роботи викладачів та інше) при єдиних (незалежно від рівня акредитації закладу освіти) державних вимогах до освітнього і кваліфікаційного рівня підготовки бакалаврів; різний рівень акредитації коледжів (I або II) [5, с. 12].

Особливості формування інформаційної компетентності майбутнього економіста в процесі професійної підготовки досліджувалися Н. В. Баловсяк. У процесі проведеного дослідження було розроблено та обґрунтовано технологічну модель формування інформаційної компетентності, яка визначає мету, функції, зміст та умови формування інформаційної компетентності майбутнього економіста та містить такі складові: організаційно-педагогічну, змістову, процесуальну, ціннісно-мотиваційну [6, с. 13].

Т. І. Коваль визначила теоретичні і методичні основи професійної підготовки з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів, запропонувала систему модульно-рейтингового неперервного контролю й оцінювання результатів навчання з інформаційних технологій, яка базується на накопичувальному, модульному, рейтинговому та наскрізному принципах оцінювання їх готовності до професійної інформаційно-комп'ютерної діяльності впродовж усіх етапів професійної підготовки з інформаційних технологій у вищому навчальному закладі, на реалізації міжсесійних видів контролю та підсумкового контролю ефективності їх професійної підготовки з інформаційних технологій [7, с. 33].

О. С. Падалка, вивчаючи особливості професійно-економічної підготовки майбутніх учителів у вищих навчальних закладах, звертає увагу на професійно-економічній свідомості учителя. Автор зазначає, що професійно-економічна свідомість виконує такі функції: пізнавальну, регулятивну, соціально-перетворювальну. У зв'язку з тим, що підготовка педагога спрямовується на формування економічної свідомості, то професійний психолого-педагогічний вплив у вищому навчальному закладі має бути спрямований на реалізацію:

- пізнавальної функції професійно-економічної свідомості, що має за мету розкриття студентами можливостей пізнання, свідомого використання економічних законів та усвідомлення суттєвих зв'язків між явищами і закономірностями професійно-економічної діяльності;

- регулятивної функції професійно-економічної свідомості, що базується на логічному обґрунтуванні правових норм і правил відповідного виду приватної та державної форм власності;

- соціально-перетворювальної функції професійно-економічної свідомості, що полягає у забезпеченні

творчої участі студентів в організації певного виду праці, створенні студентських кооперативних об'єднань і набутті власного позитивного досвіду економічних відносин [8, с. 15].

Професійну підготовку майбутніх менеджерів організацій в економічних університетах розглядала Л. І. Бондарева [9]. Дослідниця зазначає, що особливості професійної підготовки полягають у тому, що професійна підготовка має спрямовуватися на формування здатності діяти у швидкозмінному зовнішньому професійному середовищі та враховувати еволюцію розвитку внутрішньої структури підприємства. На думку науковця, складність та різноманітність управлінських проблем в економіці вимагає інтегрованого підходу до професійної підготовки менеджерів з урахуванням багатьох чинників, які впливають на успішність його професійної діяльності (трудового, національного, патріотичного, політичного, правового, естетичного, екологічного) [9, с. 9–10].

Особливості впровадження інформаційних технологій у навчальний процес підготовки фахівців економічного профілю досліджувала О. Г. Смілянець у контексті підготовки майбутніх фахівців фінансово-економічного профілю до розв'язування творчих фахових задач засобами інформаційних технологій. Дослідниця визначила такі особливості: необхідність відповідності реальним умовам праці; зміна програмного і апаратного забезпечення; обов'язковість вмінь працювати з інформаційними технологіями; недостатня оснащеність інформаційними технологіями процесу викладання фахових дисциплін; необхідність розширення змісту підготовки викладачів вищої школи як з комп'ютерних дисциплін, так і з фахових [10, с. 10].

Як зазначає Г. Я. Дутка, основні напрями вдосконалення економічної освіти можуть бути сформульовані так: розробка стратегічних напрямів розвитку економічної освіти на перспективу в процесі загального реформування вищої та середньої школи в Україні; удосконалення структури закладів освіти, в яких відбувається підготовка з економічних спеціальностей; забезпечення високого теоретико-методичного рівня навчання економічних дисциплін та застосування ефективних форм контролю; вирішення питань фінансової, матеріально-технічної підтримки закладів освіти, що готують педагогічні кадри з економічних дисциплін (та займаються післядипломним підвищенням кваліфікації), в оснащенні їх сучасною навчальною технікою та відповідним літературним фондом [11, с. 96].

Таким чином, на основі аналізу сучасних наукових досліджень проблеми професійної підготовки фахівців економічного галузі у педагогічній теорії ми можемо зробити **висновок**, що професійна підготовка фахівців економічного профілю у різних типах освітніх закладів виступає як:

- напрям дослідження становлення та розвитку системи економічної освіти загалом;

- обов'язкова складова у системі професійно-зорієнтованої освіти у різних типах вищих навчальних закладів;

- необхідний структурний компонент професійної майстерності фахівця економічного профілю (менеджер, фінансист, податковий інспектор, обліковець тощо);

- елемент професійного становлення майбутнього фахівця нееконічного профілю (педагога, юриста, лікаря);

- компонент загальної та професійної культури сучасного фахівця.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Самарук Н. М. Професійна спрямованість навчання математичних дисциплін майбутніх економістів на основі між предметних зв'язків: автореф. ... канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Тернопіль, 2008. – 22 с.

2. Філіппова Л.Л. Педагогічні умови формування інформаційної культури майбутніх фахівців економічного профілю.
3. Болубаш Н.М. Формування професійної компетентності майбутніх економістів засобами мережових технологій : автореф. ... канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Ялта, 2011. – 20 с.
4. Петльована Л.Л. Педагогічні основи професійної адаптації студентів-економістів засобами новітніх інформаційних технологій : автореф. ... канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Хмельницький, 2008. – 20 с.
5. Красікова Т.І. Організація навчального процесу у коледжі економічного профілю : автореф. ... канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Харків, 2002. – 22 с.
6. Баловсяк Н.В. Формування інформаційної компетентності майбутнього економіста в процесі професійної підготовки : автореф. ... канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Київ, 2006. – 28 с.
7. Коваль Т.І. Теоретичні та методичні основи професійної підготовки з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів : авто-

- реф. докт. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Київ, 2008. – 44 с.
8. Падалка О.С. Професійно-економічна підготовка майбутніх учителів у вищих навчальних закладах : автореф. ... докт. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Київ, 2009. – 46 с.
9. Бондарева Л.І. Навчальний тренінг як засіб професійної підготовки майбутніх менеджерів організацій в економічних університетах : автореф. ... канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Київ, 2006. – 22 с.
10. Смілянець О.Г. Підготовка майбутніх фахівців фінансово-економічного профілю до розв'язування творчих фахових задач засобами інформаційних технологій : автореф. ... канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Вінниця, 2006. – 24 с.
11. Дутка Г.Я. Фундаменталізація математичної освіти майбутніх економістів : монографія / Г.Дутка. – К. : УБС НБУ, 2008. – 478 с.

Стаття надійшла до редколегії 14.11.16

Загородная Алла, канд. пед. наук, доц.,
Международная академия управления персоналом, Киев

ПРОБЛЕМА ПОДГОТОВКИ ЭКОНОМИСТОВ В НАУЧНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ТЕОРИИ

В статье анализируются проблемы профессиональной подготовки специалистов экономической отрасли отраженные в педагогической теории. Раскрыта сущность и особенности проблем профессиональной подготовки специалистов экономической отрасли, которые исследуются в различных аспектах в контексте изучения истории организации и сущности учебно-воспитательного процесса в учреждениях всех уровней и типов именно экономического направления. Проанализированы научно-теоретические источники, свидетельствующие о разных направлениях, межотраслевую направленность и всесторонность возрастного контингента исследуемых по проблеме формирования специалистов экономического профиля. Рассмотрено профессиональную направленность обучения будущих экономистов на основе различных моделей профессиональной подготовки специалистов экономической отрасли в высших учебных заведениях Украины.

Ключевые слова: инновационная культура, профессиональная компетентность будущих экономистов, развитие экономического образования, профессиональная подготовка, составляющая экономической подготовки студентов.

Zagorodnya Alla, PhD, Assoc. Prof.,
International Academy of Personnel Management, Kyiv

THE PROBLEM OF TRAINING ECONOMISTS IN SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL THEORY

The article analyzes the problems of professional training of the economic sector that recorded in pedagogical theory. The essence of the problem and features professional training Economic sectors that studied in various aspects in the context of the study of the history and nature of the educational process in schools of all levels and types is economic orientation. The analysis of scientific and theoretical sources that indicate different directions, multidisciplinary focus and comprehensiveness age contingent investigated the problem of forming specialists in economics. Considered professional orientation training future economists from different models of professional training of the economic sector in higher educational institutions of Ukraine. Pedagogical conditions that ensure professional orientation training based on interdisciplinary connections: implementation of the principle mizhpredmetnosti in the content curriculum (content of training programs provided two components: the required and optional); improving methods of training sessions (simulation of problem situations of economic content, including a lecture solve applied problems, the economic interpretation of certain mathematical concepts), providing independent interdisciplinary orientation of teaching and learning of students (including in individual tasks and homework economic content, writing scientific essays on economic subjects), the integration of mathematical and economic subjects by means of information technology (development of mathematical problems of economic content, which can be solved by computer means introduction in the educational process and laboratory studies binary).

Keywords: innovation culture, professional competence of future economists, development of economic education, training, economic training component of students.

УДК: 316.64

Ліна Какуша, студ.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ САМОВИЗНАЧЕННЯ УКРАЇНОМОВНОЇ ТА РОСІЙСЬКОМОВНОЇ МОЛОДІ В ЕТНІЧНОМУ ПРОСТОРІ

У статті представлено емпіричне дослідження психологічних особливостей самовизначення студентської молоді в етнічному просторі залежно від мовного фактору. Проаналізовано складові соціальної ідентичності та визначено місце етнічної ідентичності в її структурі. Розкрито емоційно-ціннісний компонент етнічних автостереотипів та гетеростереотипів щодо "типового українця" та "типового росіянина". Визначено рівень етнічної ідентифікації, спрямування етнічних вподобань студентів.

Ключові слова: самовизначення студентської молоді, етнічна ідентифікація, авто- та гетеростереотипи.

Постановка проблеми. Процес самовизначення молодшої людини в культурному контексті неухильно пов'язаний із становленням її соціальної ідентичності. Феномен ідентичності визначається сучасними дослідниками як збереження і підтримання особистістю власної цілісності, тотожності, нерозривності історії свого життя [5]. Е. Еріксон, засновник вчення про розвиток людини і становлення ідентичності через проходження низки психосоціальних криз, в спрощеному вигляді описував ідентичність як тотожність людині самій собі.

Такі зарубіжні психологи, як Дж. Мід, Г. Теджфел, Дж. Тернер розглядали ідентичність як соціальне яви-

ще і динамічне утворення, що під впливом навколишнього середовища зазнає модифікацій. За визначенням А. Теджфела, соціальна ідентичність – це та частина Я-концепції індивіда, яка виникає з усвідомлення свого членства в соціальній групі разом із ціннісним і емоційним значенням, що надається цьому членству [3].

Тобто на розвиток соціальних ідентичностей значний вплив справляє соціальний контекст. В Україні склалась цікава ситуація: на території нашої держави наявна двомовність населення. Мова несе за собою особливості культури, світобачення. Крім того, провідним чинником становлення етнічної, національної ідентичності є мова.

© Какуша Ліна, 2017